

RESURSĂ EDUCAȚIONALĂ DESCHISĂ

Denumire: Jocul didactic

Autor: Popescu Daniel Lucian

Unitatea de învățământ: Școala Gimnazială Piatra

Disciplina: Religie Ortodoxă

Clasa:

Scopul materialului propus: de documentare pentru cadrele didactice

Jocul didactic

Încorporat în activitatea didactică, elementul de joc imprimă acestuia un caracter mai viu și mai atrăgător, aduce varietate și o stare de bună dispoziție funcțională, de veselie și bucurie, de destindere, ceea ce previne apariția monotoniei și a plictiselii, a oboselii.

Jocul didactic este un tip specific de activitate prin care cadrul didactic consolidează, precizează și chiar verifică cunoștințele elevilor, le îmbogățește sfera lor de cunoștințe, pune în valoare și le antrenează capacitățile creatoare ale acestora.

Atunci când jocul este utilizat în procesul de învățământ, el dobândește funcții psihopedagogice semnificative, asigurând participarea activă a școlarului la lecții, sporind interesul de cunoaștere față de conținutul lecției.

O dată cu împlinirea vârstei de 6 ani, în viața copilului începe procesul de integrare în viața școlară, ca o necesitate obiectivă determinată de cerințele instruirii și dezvoltării sale multilaterale. De la această vârstă, o bună parte din timp este rezervată școlii, activității de învățare, care devine o preocupare majoră. În programul zilnic al elevului intervin schimbări impuse de ponderea pe care o are acum școala, schimbări care nu diminuează însă dorința lui de joc, jocul rămânând o problemă majoră în perioada copilăriei.

Știm că jocul didactic reprezintă o metodă de învățământ în care predomină acțiunea didactică simulată. Această acțiune valorifică la nivelul instrucției finalitățile adaptive de tip recreativ proprii activității umane, în general, în anumite momente ale evoluției sale ontogenice, în mod special.

Psihologia jocului evidențiază importanța activării acestei metode mai ales în învățământul preșcolar și primar. Analiza sa permite cadrului didactic valorificarea principalelor cinci direcții de dezvoltare, orientate astfel:

- de la grupurile mici spre grupurile tot mai numeroase;
- de la grupurile instabile spre grupurile tot mai stabile;
- de la jocurile fără subiect spre cele cu subiect;
- de la șirul de episoade nelegate între ele spre jocul cu subiect și cu desfășurare sistematică;
- de la reflectarea vieții personale și a ambianței apropiate, la reflectarea evenimentelor vieții sociale (Elkonin).

Această metodă dinamizează acțiunea didactică prin intermediul motivațiilor ludice care sunt subordonate scopului activității de predare-evaluare într-o perspectivă formativă. Modalitățile de realizare angajează următoarele criterii pedagogice de clasificare a jocurilor didactice.

- după obiectivele prioritare: jocuri senzoriale (auditive, vizuale, motorii, tactile), joc de observare, jocuri de dezvoltare a limbajului, jocuri de stimulare a cunoașterii interactive;
- după conținutul instruirii: jocuri matematice, jocuri muzicale, jocuri sportive, jocuri literar-lingvistice;
- după formă de exprimare: jocuri simbolice, jocuri de orientare, jocuri de sensibilizare, jocuri conceptuale, jocuri-ghicitori, jocuri de cuvinte încrucișate;
- după resursele folosite: jocuri materiale, jocuri orale, jocuri pe baza de întrebări, jocuri bază de fișe individuale, jocuri pe calculator;
- după regulile instituite: jocuri cu reguli transmise prin tradiție, jocuri cu reguli inventate, jocuri spontane, jocuri protocolare;
- după competențele psihologice stimulate: jocuri de mișcare, jocuri de observație, jocuri de imaginație, jocuri de atenție, jocuri de memorie, jocuri de gândire, jocuri de limbaj, jocuri de creație.

Prin joc, copiii pot ajunge la descoperiri de adevăruri, își pot antrena capacitatea de acțiune creativă, pentru că strategiile jocului sunt în fond strategii euristice, în care manifestă istețimea, spontaneitatea, inventivitatea, inițiativa, răbdarea, îndrăzneala, etc.

Jocurile copiilor devin metodă de instruire în cazul în care ele capătă o organizare care să succedă în ordinea implicată de logica cunoașterii și a învățării.

În acest caz, intenția principală a jocului nu este divertismentul, rezultat din încercarea puterilor, ci învățătura care pregătește copilul pentru muncă și viață. Pentru a atinge acele scopuri, jocul didactic trebuie să fie instructiv, să le consolideze cunoștințele.

Folosirea jocului didactic ca activitate de completare cu întreaga clasă, aduce variație în procesul de instruire a copiilor, făcându-l mai atractiv.

Fiecare joc didactic cuprinde următoarele laturi constitutive :

- conținuturi
- sarcina didactică
- regulile jocului
- acțiunea de joc

Prima latură-conținuturi - este constituită din cunoștințele anterioare ale copiii însușite în cadrul activităților comune cu întreaga clasă, cunoștințe ce se referă la plan: animale, anotimpuri, reprezentări matematice, istorice, etc.

Cea de a doua componentă a jocului-sarcina didactică-poate să apară sub forma unor sarcini didactice, pot avea același conținut, acestea dobândind un alt caracter, datorită sarcinilor didactice pe care le au de rezolvat, de fiecare dată altele.

A treia latură - regulile jocului - decurge din însăși denumirea ei.

Regulile sunt menite să arate copiilor cum să se joace, cum să rezolve problema respectivă. Totodată regulile îndeplinesc o funcție reglatoare asupra relațiilor dintre copii.

Ultima latură - acțiunea de joc - cuprinde momente de așteptare, surprize, ghicire, întrecere și fac ca rezolvarea sarcinii didactice să fie plăcută și atractivă pentru elevi.

Dacă vin în completarea lecției, jocurile didactice, pot fi grupate după obiectivele urmărite și tipul lecției.

După obiectivele urmărite, jocul este folosit în cadrul tuturor ariilor curriculare, iar după tipul lecției jocul este folosit ca mijloc de predare, asimilare, mijloc de consolidare, sistematizare, recuperare a cunoștințelor.

Indiferent de modul de folosire, jocul didactic îl ajută pe elev să-și angajeze întregul potențial psihic, să-și cultive inițiativa, inventivitatea, flexibilitatea gândirii, spiritul de cooperare și de echipă.

În cazul în care jocurile organizate au scop educativ bine precizat, devin metode de instruire, iar dacă jocul este folosit pentru a demonstra o caracteristică a unei lecții, acesta devine un procedeu didactic.

Metodica desfășurării unui joc didactic cuprinde :

- introducerea în joc
- executarea jocului
- complicarea jocului
- încheierea jocului

Jocul didactic nu poate fi desfășurat la întâmplare; în aplicarea lui trebuie să se ia în considerare următoarele condiții:

- jocul să se constituie pe fondul activității dominante urmărindu-se scopul și sarcinile lecției;
- să fie pregătit de educator în direcția dozării timpului și a materialului folosit;

- să fie variat, atractiv, să îmbine forma de divertisment cu cea de învățare;
- să se folosească atunci când copiii dau semne de oboseală;
- să creeze momente de relaxare, de odihnă, în vederea recuperării energiei nervoase a elevilor;
- să antreneze toți copiii în activitatea de joc;
- să fie proporționat cu activitatea prevăzută de programă și structurat în raport cu tipul și scopul lecției desfășurate;
- să urmărească formarea deprinderii de muncă independentă;
- după caz, sarcinile didactice ale jocului să fie date diferențiat pentru a preîntâmpina rămânere în urmă la învățătură;
- să solicite gândirea creatoare și să valorifice cu maximum de eficiență posibilitățile intelectuale ale elevilor;
- activitățile în completare prin joc să fie introduse în orice moment al lecției;
- să nu afecteze fondul de timp al lecției propriu-zise;
- să fie repartizate, după caz, în diferite secvențe, sarcinile didactice
- având caracter progresiv;
- indicațiile privind desfășurarea activității să fie clare, corecte, precise, să fie conștientizate de către elevi și să le creeze o motivație pentru activitate;
- activitățile de joc să se desfășoare într-un cadru activ, stimulator și dinamic;
- să nu se facă abuz de joc, încât procesul de învățare să se transforme în joc și să fie luat ca atare;
- să nu fie prea ușoare, nici prea grele;
- regulile de joc să fie explicate clar și să se urmărească respectarea lor de către elevi.

Elementele de joc: ghicirea, mișcare, întrecerea, surpriza, etc. creează stări emoționale care întrețin interesul și dau un colorit viu activității.

Literatura de specialitate ne oferă o multitudine de jocuri didactice pe care le putem folosi în cadrul lecțiilor din toate ariile curriculare, iar măiestria învățătorului va duce la rezultate deosebite.

Vorbind despre jocurile didactice, Ursula Schiopu preciza că ele "educă atenția, capacitățile fizice intelectuale, perseverența, promptitudinea, spiritul de echipă, de ordine, dârzenie, modulează dimensiunile etice ale conduitei".

Bibliografie:

1. Dima S., Șchiopu U., Taiban M., Lovinescu A., Butucaru E., *Creșa-mediul educativ pentru integrarea copilului în grădiniță*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1980;
2. Mateiaș, Alexandra, *Copiii preșcolari, educatoarele și părinții. Ghid de parteneriat și consiliere*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 2003;
3. Vrăsmaș, Ecaterina, *Educația copilului preșcolar. Elemente de pedagogie la vârsta timpurie*, Ed. Pro Humanitate, București, 1999;